

سرفصل درس روش‌های تحقیق در برنامه درسی

(۲ واحد نظری) معادل ۳۲ ساعت

کد درس: ۲۳

۱. هدف‌های درس

- دانشجویان در این درس به هدف‌های زیر دست می‌یابند:
- ✓ با منابع مرتبط با روش تحقیق آشنا می‌شوند.
  - ✓ با مفاهیم بنیادی مربوط به علم و روش علمی آشنا می‌شوند.
  - ✓ با مراحل روش علمی آشنا می‌شوند.
  - ✓ با انواع روش‌های تحقیق در تعلیم و تربیت و برنامه ریزی درسی آشنا می‌شوند.
  - ✓ با طرح‌های پژوهش علمی آشنا می‌شوند.
  - ✓ انواع روش‌های مقاله‌نویسی را می‌شناسند.
  - ✓ چگونگی انجام یک تحقیق مبتنی بر موازین علمی را فرامی‌گیرند.
  - ✓ به انجام یک تحقیق براساس اصول علمی اقدام می‌کنند و گزارش آن را تنظیم می‌نمایند.
  - ✓ روش‌های ارائه نتایج تحقیق را می‌شناسند و براساس آنها به ارائه نتایج می‌پردازند.

۲. رئوس محتوا و ساختار آرایه درس

نوبت	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
اول	دانش و علم	- مفهوم علم و تفاوت آنها - رویکردهای متفاوت به ماهیت علم.
دوم	جهان‌بینی	- نقش جهان‌بینی در درک پدیده‌ها. - تحول جهان‌بینی‌ها. - ویژگی‌های عمده جهان بینی سنتی، تحلیلی و سیستمی.
سوم	روش‌های دستیابی به معرفت	- روش‌های معمول دستیابی به معرفت. - روش علمی و ویژگی‌های آن - تحولات روش علمی در دوره معاصر.
چهارم	طبقه‌بندی روش‌های پژوهش	- مبانی طبقه‌بندی روش‌های پژوهش. - انواع طبقه‌بندی‌های روش‌های پژوهش. - طبقه‌بندی روش‌های پژوهش در برنامه ریزی درسی.
پنجم	پژوهش در برنامه درسی	- ماهیت و ویژگی‌های پژوهش‌های تربیتی و برنامه درسی. - اعتبار پژوهش‌های تربیتی. - عوامل تهدید کننده روایی پژوهش‌های تربیتی و برنامه درسی.
ششم	اخلاق پژوهش	- اخلاق پژوهشی و سابقه آن. - نقش اخلاق در فعالیت‌های پژوهشی عرصه برنامه درسی. - اصول اخلاقی پژوهش‌های تربیتی و برنامه درسی.

نوبت	موضوع اصلی	موضوعات فرعی
هفتم	آماده شدن برای پژوهش	- نقش تجارب گذشته در انجام پژوهش - ضرورت بازنگری دانش گذشتگان - روش‌های جستجو در تجربه گذشتگان و استفاده از آن
هشتم	مقاله‌نویسی	- انواع مقاله‌های تحقیقی - ضوابط تدوین مقاله‌های علمی - ساختار مقاله علمی در مطالعات برنامه درسی
نهم	مسأله‌یابی	- منابع انتخاب مسأله پژوهش در برنامه درسی - معیارهای انتخاب مسأله پژوهش در برنامه درسی - چگونگی بیان مسأله پژوهش در برنامه درسی
دهم	عناصر پژوهش	- متغیر و انواع آن - نظریه و فرضیه در مطالعات برنامه درسی - اندازه‌گیری متغیرها و مقیاسهای اندازه‌گیری
یازدهم	جمع‌آوری داده‌ها	- انواع ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در مطالعات برنامه درسی - چگونگی تهیه ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها - اصول حاکم بر تهیه ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها
دوازدهم	ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها	- کاربرد مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه در مطالعات برنامه درسی - ستجش روایی و پایایی ابزار در مطالعات برنامه درسی - تناسب ابزار و موضوع در مطالعات برنامه درسی
سیزدهم	منابع کسب داده‌ها	- جامعه، نمونه و روش‌های نمونه‌گیری در مطالعات برنامه درسی - چگونگی برآورد حجم نمونه در مطالعات برنامه درسی - منابع اطلاع‌رسانی و چگونگی شناسایی آنها در مطالعات برنامه درسی
چهاردهم	روش‌های کمی جمع‌آوری داده‌ها	- روش آزمایشی در مطالعات برنامه درسی - روش توصیفی (زمینه‌یابی) در مطالعات برنامه درسی - روش تحلیل محتوی در مطالعات برنامه درسی
جلسه پانزدهم	روش‌های کیفی جمع‌آوری داده‌ها	- روش تاریخی در مطالعات برنامه درسی - روش قوم‌نگاری در مطالعات برنامه درسی - روش نقادی و خبرگی در مطالعات برنامه درسی

۳. ماهیت درس

تحقیق از جمله موضوعاتی است که از طریق عمل یاد گرفته می‌شود و یا تمرین استحکام می‌یابد. به همین دلیل با آنکه این درس به صورت نظری طراحی شده، اما اقدام به پژوهش از جمله ضروریات درس محسوب می‌شود.

۴. رویکرد یاددهی-یادگیری

الف) مدرس: مدرس نقش اصلی در اداره درس را خواهد داشت و با مددگیری از دانشجویان در هر جلسه، مباحث اصلی را مطرح می‌کند. تکمیل مباحث، منابع و انطباق آنها با مطالعات برنامه درسی در ایران از جمله نقش‌های مدرس محسوب می‌شود. حداقل نیمی از زمان هر جلسه درس به گفتار مدرس اختصاص دارد.

ب) دانشجویان: دانشجویان موظف به مطالعه هر مبحث پیش از حضور در کلاس هستند و در مواقع لازم به طرح دیدگاههای خود یا دانش جمع‌آوری شده می‌پردازند. در عین حال، هر دانشجو به انجام تکالیفی که در هر جلسه تعیین می‌شود، مبادرت می‌کند و در جلسه بعد گزارش فعالیت خود را عرضه می‌دارد و در نقد و بررسی گزارش سایر دانشجویان مشارکت می‌کند. حداکثر نیمی از زمان هر جلسه درس به گفتگوی دانشجویان اختصاص می‌یابد.

۵. منابع آموزشی (منابع اصلی درس):

- ❖ شورت، (۱۳۹۲): روش‌شناسی مطالعات برنامه‌درسی. ترجمه محمود مهرمحمدی و همکاران. تهران: سمت. چاپ سوم
- ❖ گال، مردیت، والتر بورگ، و جوئیس گال. (۱۳۹۲): روشهای تحقیق کمتی و کیفی در علوم تربیتی و روان‌شناسی (۲ جلد). ترجمه احمدرضا نصر و همکاران. تهران: سمت. چاپ هشتم و ششم
- ❖ موسی‌پور، نعمت‌الله و سیدحمیدرضا علوی. (۱۳۸۵): نگارش علمی، کرمان: دانشگاه شهید باهنر.
- ❖ Creswell, John W. (2011). Educational Research Planning, Conducting and Evaluating Quantitative and Qualitative Research. 4th Edition.
- ❖ O'Donoghue, T., & Punch, K. (Eds.). (2013). Qualitative educational research in action: Doing and reflecting. Routledge

۶. رویکرد ارزشیابی

در ارزشیابی این درس به چهار فعالیت دانشجو توجه می‌شود:

الف) مشارکت در فرایند درس

ب) اقدام به تحقیق و آرایه‌نویسی در قالب مقاله یا گزارش به مدرس

ج) گزارش‌های شفاهی در کلاس درس و یا در کنفرانس‌های علمی

د) پاسخگویی به پرسش‌های مورد نظر مدرس طی نیمسال یا در پایان آن

